

Sikerének titkát nem nehéz megfejteniük azoknak, akik eredetiben láthatják alkotásait. A „mit ábrázol” és „hogyan” kérdésekre kézenfekvőek a válaszok. Hayk Grigoryan végtelenül magas fokú rajzi kultúrát művelő művésze az egyetemes fejlődéstörténet örökéletű témáit és motívumait jelenítik meg. Képeit nézve eszünkbe jut a francia szimbolistákhoz köthető mondás, miszerint jelképek erdején át vezet az ember útja. Mintha egy felnőtteknek szóló képeskönyvet vagy olvasókönyvet lapozgatnánk, szólítanak meg minket ezek a jelképek. A négy őselem ábrázolásától a trójai mondakörön át a keresztény ikonográfiát követő képek soráig mindegyik a szemet gyönyörködtető megoldása mellett különböző gondolatátvitásra készített. A reális világ néhol szürreálisba vált. Egy másik francia mondás szerint „a stílus maga az ember”, amely nem választható el a regionális szintű örökségtől és tradícióktól, az adott korszellemtől, a személyiségi tényezőktől és az elsajátított ismeretanyagtól. Hayk Grigoryan munkáiból nemcsak a saját egyénisége sugárzik, hanem grafikai egy, a mienktől eltérő rajzi kultúrájának és egyúttal egy másik nép művelődési emlékeinek hordozói. Az egykori szovjet-orosz rajziskola elméleti és teoretikus béklyóiból megszabadulva az egykori tagköztársaságok saját nemzeti hagyományaira építkezve írják újra és írják tovább saját kultúrtörténetüket. Itt még a rajz „szentsége” tovább él, ellentétben a nyugat-európai kultúrkörrel, ahol ez mára az avantgárd törekvések megjelenésével elveszett.

A nemzetközi könyvjegypályázatoknak nagyon fontos kultúrtörténeti szerepe lett az önállóságukat újra elnyerő államok esetében azzal, hogy az elsők között hirdették meg nemzetközi szinten témaként az anyanyelvi könyvkiadásuk akár több száz éves jubileumát (megjegyzendő, hogy legtöbb esetben a Bibliáról van szó), erre szép példa a két horvátországi lap.

Igazi grafikus érény, hogy sorozatokban tud gondolkodni, amelyek azonos kompozíciós megoldásai ellenére mégsem válnak unalmassá; a gazdagon megrajzolt részletformák képesek teljesen lekötni a néző figyelmét. Így a Noé alakját és történetét megjelenítő lapok, vagy a Hal – Teknőc – Szalamandra és Madár hordozta négy őselem jelképes ábrázolásai.

Túllépnek az ex libris eredeti szerepén azok a lapok, amelyeken a művész a számára nagyon kedves személyek arcvonásait örököltette meg. A Don Quijote című lap jereváni mesterének képmását őrzi, így ez már „hommáge-lappá” nemesül, magyarul a tiszteletadás motiválta ezt a munkát.

Egyik kedvelt megoldása a „beszélő betűk” által körülvevett központi motívum egy másik műfaj, a tűzzománc tükrösök mintáját követik. Akár önálló rajzként is megállnák a helyüket ezek a „megszemélyesített” betűk, amelyek keretezik a címadó kompozíciót. Összeolvasva őket, többnyire valakinek a neve bontakozik ki előttünk, így az „Orvostudomány” című a művész édesapjának a nevét rejti. Persze a betűk rejthetnek más üzenetet is.

Ami a fantáziát igazán engedi szárnyalni, azok a középkori térképeket idéző grafikai „gyöngyszemek”. Szinte szeretnénk már ott sétálni, hajózni vagy lovagolni, ott az „üveghegyen túl”...

Az igazi igényességet és műgondot pedig ott lehet tetten érni, ahogy mesterjegyeit (képi igényű szignatúrák) a kép alá nyomtatja akár festékezett, akár festék nélküli, dombornyomott formában.

Az alkalmazott grafikai eljárásokról kell még néhány szót ejteni. A lapok legtöbbször rézkarc és foltmaratásos (idegen szóval aquatinta) eljárással készülnek. Először az előkészített le-

mezre rá kell rajzolni a kompozíciót. A vonalas rajz kimaratója után az aquatintázott rézlemez még annyiszor kerül savfürdőbe, ahány tónust látunk rajta. Ezután kerülhet sokszorosításra rézkarcnyomó gép által. Mindezekhez komoly műhelyfelszerelés szükséges. A nyomtatás alján olvasható számozás igazít el minket, hány nyomat készült, és ebből ez hányadik példány. Mindezekből következően átgondolt, pontosan megtervezett, precíz munkára van szükség, a technológiai kötöttségek nem engedik a felületességet és hanyagságot; egy ilyen lap elkészítése hetekig is eltarthat.

Hayk Grigoryan másik kedvelt technikája a litográfia, vagy kőrajz, amely kiválóan alkalmas a kréta, ceruzarajz visszaadására ugyanúgy, mint az ecsetvonások reprodukálására. Ehhez még nagyobb műhelyfelszerelésre van szükség, de mivel ez ott-hon nem állt rendelkezésre, ezért a könyvnyomtatás elkészítésére a fehéroroszországi Minszkbe kellett utaznia. A kör formátumú alkotások készültek ezzel a módszerrel.

Végezetül azt kívánom, bátran lapozzanak bele Hayk Grigoryan itteni jelképes képeskönyvébe, merüljenek el a mesés részletekbe, engedjék egy röpke pillanatig szárnyalni a saját fantáziájukat is! Higgyék el, megéri!

Ürmös Péter

HÍREK

A BUDAPESTI SZÉKELY KÖR és a Magyarok világszövetsége a Magyarok Házában (Bp. V., Semmelweis u. 1-3.) megrendezte Tavaszy Noémi MAGYAR TEMPLOMOK c. kiállítását 2010. április 12-én. (A kiállítás április 30-ig volt látható.) A kiállítást megnyitotta dr. Bíró László tábori püspök, Bp. Belváros díszpolgára. Közreműködött Petrás Mária énekművész, köszöntőt mondott dr. Medvigy Endre a Szent László Akadémia elnöke.

Mint dr. Czine Mihály megfogalmazta a meghívón: „Több szerelemmel és több változatban senki a tornyokat, a harangokat, a templombelsőket nem festette, mint Tavaszy Noémi. Tette ezt a vallásos neveltetésű művész tiszta áhítatával. Ismeretes előttünk és kedves az ő művészi világa, Bartók-Kodály-Ady-Petőfi és egyéb sorozatai. Alig van olyan hazai város, ahol már nem állított ki, nem is beszélve távoli országokról, mint Svédország, Németország, Lengyelország, Csehország, Jugoszlávia, Japán, Kanada, USA.

Művészi munkái széles körben ismertek és méltányoltak...”

„Hogyan lettem ex libris gyűjtő?” Stokinger József egy szép levélben így fogalmazta meg ezt az örök kérdést:

Megcsiklandozta kíváncsiságomat, s röviden le is írom, miként lettem ex libris gyűjtő, s mit jelent nekem ez az emberformáló, nemesítő tevékenység. Ebben a nehéz korszakban, amikor mennyi-mennyi békétlenség van a világban, amikor a gyűlölet megrontja az álminkat, amikor a szeretet, emberség csak ritka kincs, igenis kell lenni olyan hitnek, mely a keresztény lélek békéjét és nyugalomát hozza el számunkra. Ezt a békét és nyugalomát – az imádság mellett – az ex librisek gyűjtésében találtam meg. Az asztalomon rakosgatott, nézegetett lapok továbbgondolásra, új-, vagy elfeledett ismeretek utánanézésére sarkall. Amikor Arató Tóni barátom tanácsai után elkezdtem az addig össze-vissza, dobozokban, borítékokban heverő lapokat rendezni, úgy terveztem, hogy rövid időn belül kész leszek

vele. Ma már tudom, hogy sosem lesz „kész”. De őszintén remélem, s mély meggyőződéssel bízom is benne, hogy fiam tovább gyarapítják majd a gyűjteményt.

A „Galéria 12” Budapest XII. kerületének művészei számára hirdette meg „Korpusz” témában hűsvét előtt a kiállítási lehetőséget. E Galériára oda kell figyelni, mert itt már máskor is voltak érdekes és szép kiállítások. (Bp. XII., Hajnóczy J. u. – Csaba u. sarka) Ezúttal 37 művész állított ki a legkülönbözőbb művészeti ágakban. A grafikát Vén Zoltán „korpusz” című, egy lapon két rézkarctechikájú műve képviselte. Mocsáry Mária textilmunkával vett részt, és a megnyitón is jelen volt.

Nevezetes események még: Feszt László kiállítása Székesfehérváron (erre lehetőség szerint még visszatérünk). Bardócz Lajos erdélyi grafikus kiállítása Budapesten a Vármegye Galériában, Időhidak címmel. A tárlat július 30-ig tekinthető meg keddtől péntekig 10-18 óra között.

A finnországi Exlibris Aboensis társaság meghívta Ürmös Pétert, szakmai előadás megtartására. Előadásának témái a magyar ex libris a XX. században, és a mai magyar ex libris. Az előadásra pünkösdkor került sor. Részletes beszámolót következő számunkban fogunk közreadni.

Több cikkünk szerzője, Vasné Tóth Kornélia nemcsak mint grafikai cikkek írója ismert, hanem más területeken is bűvárkodik. Ennek egyik bizonyítéka most megjelent új könyve, az „Élő diáknyelv. Két város, húsz év tükrében.” (Kiadta a Novum Publishing Kft., Sopron)

A budapesti csoport az elmúlt évadban több érdekes és hasznos alkalmat nyújtott nemcsak a kör tagjainak, hanem az esetenként megjelent vendégeknek is.

2009 szeptemberében Kass Jánossal beszélgetett Gál József.

Októberben a Népligetben Pesti László tartott vezetést, melynek keretében megnéztük a „KBK 50 éve” emlékére ültetett fát, valamint a Fery Antal emlékfát.

Novemberben Antalné Tari Zsuzsa vetített képes előadása hangzott el a „Grafika és építészet” címmel.

Decemberben a szokásos Mikulás-est, 2010 januárjában az éves program megbeszélése.

2010. februárban Ürmös Péter ismertette Jaschik Álmos grafikus munkásságát.

Márciusban Katona Csaba emlékezett nagyapjára, Katona Gábor gyűjtőre.

Áprilisban Skornyák Ferencné beszélt és vetített képekkel bemutatta Németh Nándor grafikust.

Májusban Pesti László az Orczy kertet, júniusban a Károlyi kertet mutatta be.

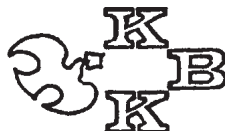
Az utóbbi időben találkoztunk már a kisgrafikák olyan másolataival, melyeket az alkotó xerox másológéppel készített, sőt lapja az ő eredeti aláírását is tartalmazta.

Ez az etikátlan eljárás rontja az ex libris jó hírnevét.

Ilyen „művek” a gyűjtemények felhígulásához vezetnének, ezért e módszer alkalmazását a legerélyesebben elnezzük!

Az Egyesület internetes honlapja a www.kisgrafika.hu címen érhető el.

LAPSZEMLE

(Szerkeszti Soós Imre)

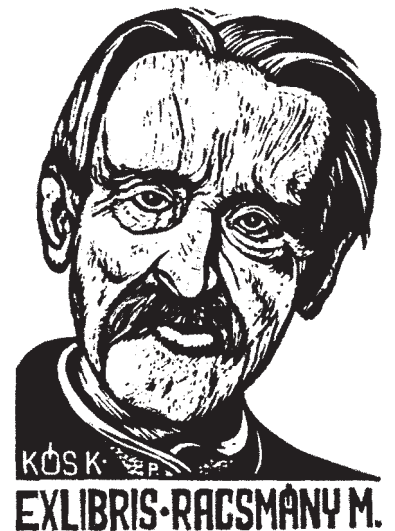
A Debrecenben megjelenő Néző•Pont 2010. február-márciusi száma 128 oldalon át sugározza az olvasóknak szánt ismereteket. A lapot író, szerkesztő, és kiadó Vitéz Ferenc egy személyben kíséri figyelemmel nemcsak a Tiszántúl, hanem az egész ország kulturális életét. Legfőbb értéke e forrásműnek az életszerűség. Úgy követik ebben egymást a közlemények, amilyen ütemben a szerkesztő asztalára az információk érkeznek. A naprakészség érdekében eltér a folyóiratoknak attól a szerkesztési gyakorlatától, mikor rovatok karámjába kényszerítik a lap tartalmát. Ez teszi egyedülállóvá, egyben élvezetes olvasmányá Debrecen immár harmincadik kötetét megért, becses kiadványát.

Szilágyi Imre linómetszete, X3, Op. 1135 (2009), 100×100

Sajnáljuk, hogy a gazdag tartalomban jóízűen szemezgetve – a korábbi számoktól eltérően – ebben ezúttal kevés kisgrafikai vonatkozású hírt találtunk. A grafika barátai azért nem maradnak ezúttal sem hír nélkül, mert dr. Kós Károly etnográfus 400 darab néprajzi tárgyú grafikáját tartalmazó kiállításáról olvashatnak az első írások között. Az „Országépítő” fiának harminc tablóból álló vándorkiállítását több helyen is bemutatták.

Több magyar város után decemberben a Kölcsey Központban láthatta a közönség Chagall nagyrészt bibliai témájú, 112 lapból álló litográfia sorozatát. Az immár országos híró Antal-Lusztig Gyűjteményről hosszabb cikk

Póka György linómetszete, X3, Op. 372 (1974)